

ТЕСЛЮК В.М.

**РОЗВИТОК
ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
ВИКЛАДАЧА**

Монографія

Київ
Видавництво Ліра-К
2019

УДК 172 (085)

Т 36

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Національного університету біоресурсів і природокористування України (Протокол № 2 від 26 вересня 2018 р.).

Рецензенти:

В.М. Манько, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник науково-організаційного центру Національної академії Служби безпеки України;

О. А. Біда, доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

В.І. Ковальчук, доктор педагогічних наук, професор кафедри методики навчання та управління навчальними закладами НУБіП України.

Теслюк В.М.

Т36

Розвиток педагогічної майстерності викладача: монографія. – К : Видавництво Ліра-К, 2019. – 224 с.

ISBN 978-617-7605-91-0

У монографії висвітлено теоретичні основи дослідження педагогічної майстерності викладача вищої школи; визначено рівні сформованості педагогічної майстерності педагога; досліджено шляхи формування педагогічної майстерності викладачів закладу вищої освіти.

Видання буде корисним широкому освітянському загалу, передусім викладачам закладів вищої освіти, здобувачам наукового ступеня, слухачам педагогічних факультетів і курсів підвищення кваліфікації.

УДК 172 (085)

ISBN 978-617-7605-91-0

© Теслюк В.М., 2019

© Видавництво Ліра-К, 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ	
1.1. Зміст, функції та структура педагогічної діяльності викладача вищої школи.....	7
1.2. Особливості викладацької діяльності у закладі вищої освіти.....	17
1.3. Сутність педагогічної майстерності викладача.....	26
1.4. Структурні компоненти педагогічної майстерності викладача закладу вищої освіти.....	33
<i>Висновки до першого розділу</i>	57
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА	
2.1. Експериментальне дослідження рівнів розвитку педагогічної майстерності викладачів закладу вищої освіти.....	56
2.2. Особливості розвитку педагогічної техніки викладачів вищої школи.....	63
2.3. Шляхи, форми та засоби розвитку педагогічної майстерності викладачів ЗВО.....	69
<i>Висновки до другого розділу</i>	126
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ	
3.1. Визначення рівнів сформованості педагогічної майстерності майбутніх викладачів.....	129
3.2. Експериментальне дослідження гуманістичної спрямованості майбутніх педагогів.....	131
3.3. Шляхи формування педагогічної майстерності майбутніх викладачів.....	135
<i>Висновки до третього розділу</i>	197
ВИСНОВКИ	200
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	206
ДОДАТКИ	221

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку освіти змінюється розуміння тлумачення даної дефініції, як набуття готових знань і уявлення про викладача як носія готових знань. Сучасні науковці та освітяни сьогодні розуміють освіту, як надбання людини, як засіб її самореалізації у соціумі, як метод побудови власної професійної кар'єри. Таке тлумачення освіти видозмінює цілі, потреби, норми, форми, методи навчання та значущість педагога.

Вищим закладам освіти належить провідне місце у структурі соціально-економічного розвитку суспільства. Від діяльності викладача залежить прогрес розумового потенціалу країни, її конкурентоспроможність на вищому світовому рівні. Так як висококваліфіковані фахівці мають можливість забезпечити конкурентні переваги в сучасному неординарному світі. Значущість освіти як цілісної системи, призначенням якої є передання та поширення знань, формування фахівців, які є конкурентними на ринку праці, вимагає її удосконалення. Це можливо забезпечити через зміну традиційної системи навчання, запровадження дієвих форм підвищення педагогічної майстерності, застосування в навчально-виховному процесі новітніх педагогічних технологій. Професорсько-викладацькому складу закладів вищої освіти належить вирішальна роль у забезпеченні успіху цього процесу.

Професійно-педагогічна діяльність викладача закладу вищої освіти багатогранна та включає наукові пошуки, викладацьку діяльність, методичну роботу, виховну та організаційну діяльність зі студентською молоддю, самовдосконалення, саморозвиток. Все поле професійно-педагогічної діяльності викладача є відкритим для спостережень та оцінок студентів. Ставлення викладача до реалізації різних напрямів його професійно-педагогічної діяльності може вирізнятися, як і формальністю, так і відповідальністю на якісному рівні. Високі вимоги до власної діяльності, креативність, критичність мислення і вирізняють викладача з високим рівнем педагогічної майстерності. Педагогічна майстерність як характеристика фахівця не зростає сама собою, вона ґрунтується на

досконалому знанні педагогіки, її законів, закономірностей та принципів.

Педагогічна майстерність викладача закладу вищої освіти виявляється в успішній навчально-виховній діяльності своїх вихованців. Майстерність педагога можна розглядати як найвищий рівень професійно-педагогічної діяльності, як вияв творчої активної особистості викладача.

Розвиток педагогічної майстерності викладача вищої школи є однією з передумов вирішення важливого і складного завдання з підготовки конкурентоспроможних фахівців, зокрема, шляхом покращання психолого-педагогічної підготовки майбутніх викладачів та формування їх готовності до професійного самовдосконалення, саморозвитку, а через нього – до продуктивної педагогічної діяльності.

Масштабність досліджуваної проблеми потребує розгляду розвитку педагогічної майстерності викладача закладу вищої освіти як багатofакторного, складного процесу.

Питання змісту, форм і методів викладацької діяльності у вищій школі на різних етапах розвитку освіти висвітлено у працях: Є. Березняка, Ю. Васильєва, Г. Горської, Г. Єльнікової, М. Захарова, Б. Кобзаря, Ю. Конаржевського, М. Кондакова, В. Сухомлинського, Ю. Табакова, С. Хозе, П. Худомінського та ін. Розвитку професійної компетентності присвячені наукові праці: В. Бегей, В. Бондар, Л. Даниленко, Н. Коломінського, Ю. Конаржевського, В. Маслова.

Проблемою визначення сутності і змісту педагогічної майстерності займалися вітчизняні і зарубіжні дослідники: Є. Барбіна, В. Гриньов, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Н. Кузьміна, А. Кузьмінський, Н. Кухарєв, А. Щербаков. Структуру педагогічної майстерності досліджували: В. Кан-Калик, В. Ковальчук, Д. Крамущенко, І. Кривонос.

У монографії:

- на основі аналізу наукових джерел досліджено сутність педагогічної майстерності та її структуру;

- з'ясовано особливості педагогічної діяльності викладачів закладів вищої освіти;

- досліджено рівні сформованості педагогічної майстерності викладачів вищої школи;

– досліджено шляхи формування та розвитку педагогічної майстерності.

Теоретичні положення, експериментальні дані, висновки дослідження можуть використовуватися: під час вивчення дисципліни «Основи педагогічної майстерності викладача вищої школи»; для підготовки навчальних програм; навчально-методичних посібників.